

IZR. TANÜGYI ÉRTESEITŐ.

Felölős szerkesztő: ÓZER ZSIGMOND.

Megjelen **havonként** egyszer. Kiadja az „**Orsz. magy. izr. tanító-egyesület**”. —
Előfizetési ár: Nem tagok számára egész évre **2** ft. — Az egyesület tagjainak díjmentesen
jár. — Az előfizetési példák és tagsági díjak **Tolnai J. Béla** egyleti pénztároshoz VII.,
Óvoda-utca 5. szám alá küldendők. — Szerkesztői iroda: VII., Klauzál-utca 4. sz.

Tartalom: Visszapillantás, írta Tolnai. Költemények tárgyalása (Véga), írta dr. Málnai. —
A héber nyelv az elemi iskolában, írta Kirz József. Egy jó ügy érdekében, írta Klin-
genberg. — Levelezés. Irodalom a) A jelképzés, írta Lederer Ábrahám, ismerteti Stern
Mór, b) Magyar népmondák, feldolgozta Radó Vilmos, ismerteti X. Dr. Kohn Sámuel,
írta B. R. Egyleti élet. Vegyesek. Szerkesztői üzenetek. Hirdetés.

Visszapillantás.

Most midőn az 1890-dik polgári év végéhez közeledünk, nem lesz talán
főöslegesen egy rövid visszapillantást vetnünk a lefolyt év mozgalmaira egye-
sületünk beléletére vonatkozólag. Reánk *szűz* tanítókra nézve ugyan a Ros-
Hásonéh ünnepe az, mely vallás erkölcsi és hitfelekezeti szempontból tetteinkre
emlékeztessen, e nap az, melyen számon kérhetjük cselekedeteinket önmagunk-
tól elkészítvén lelkismeretünk részére a bilánczot, hogy mintegy megköny-
nyebbülten tekintsünk a remélt boldog új évre. De mint a társadalom tagjai,
mint egyesületi tagok, midőn zárszámadásainkat is a polgári évhez kötjük,
nemcsak jogosnak sőt kívánatosnak tartom, hogy ez alkalommal számot
vetve egyesületünk körül viselt dolgainkról, mérlegeljük mennyiben tettünk
ez irányban eleget kötelességeinknek és mennyiben követtünk el mulasztást.
S a midőn a magam részéről ezt tenni megkísérlem, azon komoly szándék
vezérel, hogy a múltból következtetést vonva a jövőre, a követendő irányt,
ha csak távolról is, megjelöljem.

Mozgalmas esztendőnk volt, az igaz, mozgalmasabb talán, semhogy azt
bármelyikünk is kívánta volna. Szép, verőfényes, mosolygó nappal köszöntött
ránk az új esztendő és a legszebb reményekkel eltelve folytattuk munkánkat
azon a hatalmas épületen, melyen immár huszonötödik éve szakadatlan
dolgozunk és melynek fokenkénti emelkedéséhez valamennyien — kiki a
maga tehetsége szerint — hozzájárulunk. Bár kedves tulajdonunk ez nekünk,
bár féltett, drága közös kincse mindnyájunknak, ámbár valamennyien fényé-
nek fokozása, tisztaságának fenntartása, pompájának terjesztése és nagyságá-
nak emelése körül működünk közre, mégis egyik csendes tavaszi napon egy
figyelemre eléggé nem méltatott helyen belélopódzott a szű és alapján kezdve
a rongálást hóvatqvább terjedni kezdett, megsemmisítéssel fenyegetve évek
hosszú sorának verejtékes munkáját.

Minek szépítem, minek leplezgessem a dolgot; tartozom vele önön-
magunknak, hogy nevéen nevezem a gyermeket. A mesterségesen szított
bizálmatlanság, a kaján *gyanusítás* átkos férge volt az, mely épületünket
rongálni kezdte, s egyedül az isteni gondviselésnek köszönhetjük, hogy az
irtó férgek idejekorán megakasztatott romboló művében. Adná az Ég, hogy
teljesen kipusztított legyen!

Egy rendszer kezdett lábrakapni, mely megbénította az intézők munkásságát, zavarólag hatott működésükre, felkavarta a nyugalmat. Szomorú állapot volt ez, és szenvedett alatta minden, a mi az egyesület keretébe tartozott.

Ma már hála isten nyugodtabban lélekzelhetünk fel, konzolidált viszonyok között vagyunk ismét. Vezetőink pártatlan, igazságos, önzetlen eljárása eloszlatta a bizalmatlanságot; a kutatás és vizsgálódás eredménye kürtötte a gyanút keblünkben; az egyesületi működés újra örvendetes lendületet vesz. Lázasan sietséggel dolgozunk, hogy a kárba vesztett időt némileg helyreépíthessük. Fordítatlan imakönyvünk a napokban nyomtatás alá kerül; fordított imakönyvünk részére kiírt pályázat eredményéről — a bíráló bizottság egy pár nap múlva elkészülve birálatával — jelentését beadja a központi választmánynak; az alapszabályok módosítását az e célra kiküldött bizottság már befejezte és a központi választmány ülésén megvitattatván, a legközelebbi számban lehetőleg közölve is lesz; egyesületünk huszonöt éves fennállásának jubileumát előkészítő bizottság szintén sorényen dolgozik, hogy oly tervet készítsen, mely az ünnepet minél fényesebbé és országos egyesületünkhöz méltóvá tegye. A könyvkiadóval kötött szerződés is innen-onnan lejárván, a központban komolyan foglalkozunk a módoszatokkal, melyek szerint könyv-vállalatunkat minél gyümölcsözőbbé tegyük. A peszachkor egybehívandó teljes választmány elé erre vonatkozólag már valószínűleg kész tervvel léphetünk. Egyesületünk ügyeinek lendítése érdekében mindnyájan örömmel és lelkesedéssel dolgozunk, mely működésünknek üdvös hatása reméljük már a legközelebbi jövőben érezhetővé is válni.

Csak arra kérjük tisztelt tagtársainkat, hogy egymásnak becsületes törekvését elismerjük, egymás iránt kölcsönös bizalommal viseltessünk, senkitől a jóakaratot meg ne tagadjuk és mindenekben a tiszta önzetlenséget keressük! Akkor, béke uralkodván köztünk, egyesületünkben nem visszaesést, de örvendetes fejlődést fogunk tapasztalni, s így az 1891-ik év egyesületünk valódi jubileumi éve is leend.

Végre, hogy röviden megemlékezzem úgy általános mint hitfelekezeti, tanügyi mozgalmainkról a lefolyt évben, mint örvendetes körülményt kiemelhetem: néhány izr. hitközségi iskola keletkezését, mely a vallásos érület fejlődésének egyik legszebb jelét mutatja; egyesületünk tagjainak bár lassu, de folytonos szaporodását, könyvkiadványaink gyarapodását, mely körülmények hihetőleg anyagi viszonyaink javulását fogják maguk után vonni; továbbá ez egyetemes tanítógyűlést, melynek üdvös kihatása az ország összes tanítóira úgy anyagi, mint erkölcsi szempontból remélhetőleg el nem fog maradni. Örvendetes haladás constatálható tehát minden téren s így a legszebb reményekre jogosultan kívánhatjuk tisztelt tagtársainknak a zavartalan *boldog új esztendőt!* Béke velünk!

Tolnai J. Béla.

Költemények tárgyalása.

Például kiszemeltem Gyulai Pál költeményét: „Az óriás leányka” egyesületünk által a III. osztályra kiadott olvasókönyvből. E költeményt Gyulai, Chamisso, „Das Riesenspielzeug” című költeménye után dolgozta. Felhasználtam Eberhardt e című költeményére készült utasítását, hogy a t. olvasóval az említett könyv „Die Poesie in der Volksschule” eljárását megismeressem. A költemény tárgya, hogy az óriásleányka játékszernek nézi a földmivest, de az öreg óriás komolyan kijelenti, hogy a földmives nem lehet a nagy urak játékszere, tisztelni kell őket, mert nélkülök nem volna kenyerek.

A költemény előadása művészi, a bevezető és befejező 4 sor mintegy kere-

tet képez, mely emlékeztet, hogy rég eltűnt világról van szó, és ez megszünteti a tárgy idegenszerűségét, valószínűtlenségét. De maga a költemény előadása megkapóan élénk. Gyulai megtartotta az eredeti vers formáját is. Főlegesen tartottam itt a költemény szövegét lenyomatni, mivel az említett olvasókönyv közkezen forog. Félreértések elkerülése végett az itt közölt praeparációban a költemény tartalmát verssorok szerint idézem. A praeparáció nincs részletesen kidolgozva, csak vázlatosan tünteti fel a tárgyalás menetét, és szerény nézetem szerint nyomtatott praeparáció csak ilyen legyen, nehogy korlátozza a tanító szabadságát, a ki belőle annyit használ fel, a mennyit jónak lát.

Az óriás leányka.

Már a költemény czime is felkelti figyelmünket. Óriásokról lesz benne szó. Ma nincsenek óriások, ilyeneket ti nem láttatok, csak régi mesékből tudhatunk róla valamit, és talán el tudjuk képzelni, milyenek lehettek ezek. A gyermekek a tanító segítségével kifejtik, hogy az óriások sokkal nagyobbak voltak, mint a közönséges emberek, házuk, ruhájuk, minden szerszámuk stb., sokkal nagyobbak, mint a mieink. De költeményünkben óriásleánykáról van szó. Ez bizonyára kicsi volt a felnőtt óriásokhoz képest, de hozzánk képest nagy, ruhácskái talán akkorák lehettek, hogy egy közönséges asszonynak is nagyok voltak. Kis gyerekek játszani is szoktak, leányok babával játszanak. Milyen nagy játékszerei lehettek az óriás leánykának, mekkora babája? Talán akkora, mint egy felnőtt ember.

Az óriások roppant erősek voltak, a közönséges emberek törpék hozzájuk képest, talán az utóbbiak féltek is tőlük? Vajjon, hogy bántak az óriások a közönséges emberekkel? Bántalmazták-e őket? Nem tudjuk. Nagyon kíváncsiak vagyunk, hogy éltek együtt az óriások meg a közönséges emberek, majd megtudjuk-e költeményből.

Olvasatjuk az 1—4 sort. Megtudjuk az esemény színhelyét. De ez a vár már rég romokban hever, nem tudjuk hová lettek lakószobái, itt laktak hajdan az óriások. „Fényes, büszke“ várnak mondja a költő. Magas hegy tetején állott, szépen volt építve és oly erős, hogy bevehetetlennek látszott, messziről látszottak erős vastag falai, bástyái, és égnek nyuló tornyai. A vár mintha érezte volna szépségét és erejét, büszkén nézett le a völgybe.

Nem a vár volt büszke, mi képzeljük annak.

Az 5—8 sorokból megtudjuk, hogy jött ki az óriásleányka és hogy száll le a völgybe? A leányka szép volt, mihez hasonlítja a költő „miként tavasz-korány“. — Miért tetszik nekünk oly szépnek a kora tavasz a tél után? „Örömragyogón“, ragyogott az arcza az örömtől, az ember arczán meglátszik, ha nagyon örül. Ugyan miért örült oly nagyon, alkalmasint még nem járt kint az apai váron kívül, mert „kiváncsi megtudni: alatt vajjon mi van“. Talán eddig csak messziről láthatta az alatt elterülő völgyet; úgy látszik otthon nagyon őrizték a „kis“ lányt, és most valahogy elszabadult hazulról és saját kedvére járhatott, ez még fokozta örömét.

Az óriásleányka egész úgy viseli magát, mint valami kis lány, „szökelve“. „játszian“ jött lefelé. Ez nagyon furcsa lehetett, —

A 9—12-ig terjedő sorok leírják, az óriásleányka hogy bámulja és csodálja a rá nézve új, ismeretlen világot. Örömet nézi és csodálkozik az apró dolgokon, a falucskák apró házaikkal, talán játéknak is nézi.

13—20. sor 4. versszak. De legjobban tetszik neki a szántó földműves. Kis gyermekek is szeretik a fényes, mozgó dolgokat. Gyorsan kötényébe seprí és elviszi apjának. A gyermekek szeretik játékszereiket mutogatni. E sorok megteszik a hatást sok magyarázat nélkül!

A költő gyönyörűen jellemzi az óriásleányka naiv gyermekességét. A

gyermek gyorsan felhevülnek, elhatározásukat gyorsan, meggondolatlanul követi a tett. Tudatosan, de színelte komolysággal mondja itt a költő miként gyermek szokott, hogy eszükbe juttassa, ha netalán elfelejtettük az ellentétet az óriás leányka nagy termete és gyerekes viselete közt, a mi csak fokozza a helyzet furc-aságát.

21—28. sor. Igen jellemző, hogy az öreg kényelmesen iddogál az asztalnál. Ez teljesen megfelel a népies felfogásnak, mely szerint a nagy urak menten az élet gondjairól és munkától, más foglalkozást alig ismernek, mint a jól élést. Az öregnek tetszik eleinte a gyermek jó kedve, míg nem tudja, tulajdonképen miféle játékszer hozott kis lánya. Az óriásleányka viseletének leírásánál a költő itt is a gyermekéletből elesenlt vonásokat alkalmaz. A gyermekek is egyenkint szedegetik elé a játékdobozból játékszereiket és kényökedvők szerint állítják össze.

29—38. sor. Eddig nagyon természetesen vidám hangulat ömlött el az egész költeményen, mivel a kis gyermek ártatlan, jókedvű lénye a szemlélőben mindig örömet kelt, de most költeményünk komoly hangon szólal meg. Az öreg kül-ején is meglátszik a bosszankodás, fejét csóválja, ránczba szedi fehér szemöldökét. Nyomatékkal korholja meg a kis leányt, a földmives nem lehet játékszer. Egyszersmind itt van kimondva a költemény alapgondolata:

„Ha földmives nem volna, nem ennél kenyeret
Kicsiny és ily földmives volt ősünk egy időn
S minket is oriásokká épen a munka tön.“

E sorokból kitűnik, hogy az óriások itt tulajdonképen a hatalmas földesurakat jelentik és hogy a hatalmas főurak is a parasztságból váltak ki, munka, érdem folytán, de a gondolat csak később magyarázható meg; itt elég lesz arra utalni, hogy földmivesekre, még az óriások sem lehetnek el, mert nélkülök éhen halnának. tehát tisztelni kell őket.

A befejező 4 sor ismét arra emlékeztet, hogy ez elbeszélés rég elmúlt korból származik, a mit az élénk előadás folyamán könnyen el lehetett felejteni.

A költemény tartalma:

A) Dispositio, melyet a tanító segélyével állapítanak meg:

1. Az elfűnt fényes vár.
2. A játszó óriásleányka.
3. A földmives mint az óriásleányka játékszere
 - a) meglátja
 - b) felemeli
 - c) apjának elhozza.
4. Hogy gondolkodik a leány és az apa a földmivesről.
5. Ismét az elfűnt vár.

Ezek után a gyermekek összefüggően elbeszélik a költemény tartalmát:

Hajdan Szentgyörgy városa közelében a fényes, büszke Toroczkó vára állott. Lakói óriások voltak.

Egyszer az ott lakó óriás kis leánya kijött a várból és játszva leszállott a völgybe. A kertek, falvak, mezők, melyeket ott látott, egész új világnak tetszetek neki. Egyszerre meglát egy szántó földmivest. A mozgó emberecske, az eke felcsillámló vasa megtetszik a nagy gyermeknek. Hamar kötényébe sepri a földmivest és örömmel viszi el apjának, a ki eleinte örül a fürge gyermek örömén. De midőn meglátja miféle játékszer hozott leánya, komolyan megint, hogy a földmives játékszer nem lehet, mert földmives nélkül nem volna kenyerük és őseik is hajdan ily földmivesek voltak.

Az alapgondolat kifejtése.

A gyermekek a tényeket most már tudják, most egy pár kérdéssel rá kell őket vezetni, hogy a szereplő egyének viseletéről ítéletet mondjanak, ezzel a költemény alapgondolata ki lesz fejtve.

Milyennek tünik fel az óriás leányka viselete? Gyermekes, nem tudja mit cselekszik. Ki tudja jobban megbecsülni a földmives értékét? Kinek van igaza? Ezzel megfeleltünk a bevezetésben felvetett kérdésre, hogy éltek együtt az óriások a közönséges emberekkel.

Most még rá lehetne a gyermekeket vezetni, hogy kiket ért a költemény az óriások alatt.

Egy népben a földmivesen kívül még számos más néposztály is van. Minden népnek szüksége van vezetőkre, kormányzókra. Rá lehet utalni hunok és régi magyarok vezérválasztására, ez is a IV. osztályra szánt kötetben fordul elő.

Ha az ország kormányzóit, vezetőit a paraszttal összehasonlítjuk, kit kell nagynak kit kicsinek tartani. (Országnagyok) Kiket érthetünk tehát itt óriások alatt? De látjuk, az ország nagyjai és az egész ország sem állhatna meg földmives munkája nélkül. Ezért kell őket tisztelnünk. Hogy fejezi ezt ki költeményünk?

Ezzel a költemény tárgyalása befejezhető, megtanultatjuk könyv nélkül is, tartalmát iskolai vagy házi fogalmazvány gyanánt leiratjuk. A gyermekek felsorolhatják Gyulai Pál költeményei közül azokat, melyeket eddig megtanultak.

Egy későbbi fokon ismét felhasználjuk, ha t. i. összehasonlítjuk „Mátyás király Gömörben“ című költeménnyel, midőn az alap gondolat még tisztábban fog ki emelkedni.

Mennyivel könnyebb a német tanító munkája a miénknél? Majd minden tárgyra állanak rendelkezésre használható anyaggyűjtemények, és vezérkönyvek. Franciaországban is minden tankönyvből 2 kiadás készül, tanuló és tanító számára. Bárha a magyar tanítóság nehéz munkáját is minél több ily fajta vezérkönyv könnyítené, ez őszinte kívánsággal fejezem be e rövid vázlatot.

Dr. Málai Mihály.

A héber nyelv az elemi iskolában.

Minden kivétel a szabálytól való eltérés ugyan, de törvény erejével bír, mint maga a szabály. Emez az észbeli munkálkodásnak, az elmélkedésnek szüleménye; amaz leggyakrabban ugyanazon működési tényezőnek születtje.

Csak a matematika s a vele rokon tudományok nem ismernek kivételt, de azoktól eltekintve az emberi tudás tág, beláthatatlan mezején eldönthetetlen szabály, hogy „nincs szabály kivétel nélkül.“

A paedagogia — nevelési s oktatási tanainak összeségében sem zárkózik el kivételek elől, megköveteli inkább tételeinek tárgyi, helyi vagy másnemű viszonyokhoz való alkalmazkodását, azoknak módosítását. Felálított azonban a módszertan olyan tételeket is, melyekhez a tanítónak magát okvetetlenül tartania kell, melyeknek figyelmen kívül hagyása a tanítónak hiányos paedagogiai képzettségéről tanuskodik. Ez alkalommal csak két ilyen tantételt említek fel. Az egyik így szól: *Csak azt tanítsuk, a mit valójában a tanuló megérthet is*; a másik tiltó: *Ne feszítsük tulságosan a növendék eme vagy ama szellemi tehetségét.*

Lépünk most a magunk otthonának terére, a zsidó iskolába. Mit tapasztalunk itt? Hát azt, hogy paedagogiailag legképzettebb tanítóink is a paedagogia tanáival homlok egyenest szembeszállnak, ezeknek épen ellenkezője szerint cselekszenek! A héber szövegnek csakis gépies olvasására tanítják növendékeiket és pedig már az elsőosztálybelieket; a bezárólág második osztálytól kezdve a fiuk fejét — az eredeti szövegű biblia révén — nagy mennyiségű héber szókkal rakják tele, s így túlterhelik azok emlékező tehetségét.

Csakhogy, ha e két (megvalljuk őszintén) különös jelenség ellen az általános módszertan rosszalólag felszólalna, mi zsidó tanítók következő megcáfolhatatlan felvilágosítással szolgálnánk

Minekünk a felekezet óhajait tekintetbe vennünk, ezekhez alkalmazkodnunk kell; a zsidó elemi iskolában tehát a jelzett kivételeket felekezeti viszonyok igazolják. Hogy eszélyesek-e a felekezet amaz — a paedagogia szempontból itélve nem helyeselhető — óhajai? Erre a kérdésre nem habozunk határozott *igen*-nel felelni. Ezt az „igen“-t megindokoljuk. A zsidó nép nemcsak a legmelegebben érzett kegyelettel viselkedik az ősrégi,*) ezer meg ezer éves imakönyve (Szidúr) iránt, hanem rajongó szeretettel ragaszkodik hozzá. A Szidúr közvetíti és megerősíti lelke s Istene közötti viszonyt; annak használatán felépül lelke ugy magán-ájtatosság óráiban, valamint nyilvános istentiszteletnél; ez utóbbiba egyes anyanyelvű énekek is vétettek fel ugyan, de evvel a Szidúr ősidőben szerzett s oly méltóan kiérdemelt tekintélyének megingatását nem czélozták. Mert nézzük csak, minő a Szidúr tartalma? Ez: ájtatosságot keltő, vallásos érzelmeket ébresztő és örök igazságokról való oktatást nyújtó. Egy rövid áttekinthetés végett felsoroljuk, *miket* tartalmaz imakönyvünk. Tartalmazza: a zsidó hitvallás fő-főtanát az Isten egységéről; a mennyei kormányzat változatlan uralmának elismerését; a 13 hitágazat tömör szövegezését; az Isten magasztalását és dicsőítését, valamint hálaadásunkat kifejezésre hozó gyönyörű, utánoszthatatlan zsoltárokat; a köz- és ünnepnapokra, ugy is minden alkalomra való könyörgéseket, elmélkedéseket és hála-imákat; mindezekhez járulnak még ősrégieinktől származó, törvényerejű erkölcsi tanok s mondások.

A zsidó szülő naponkénti „móde ani“ és „sema jiszoél“-imádkozásra tanítja és szoktatja kisdedeit, siettetni ezeknek iskoláztatását azért, hogy mielőbb képesek legyenek, a Szidútból olvasni, imádkozni. Tartalmából a gyermek — a „sema“-t kivéve, melynek értelmét, hogy *ugy* mondjuk, ösztönyszerűleg *kiérzi* — vajmi keveset ért; de, kérem, hitvallási ügyekben nem érvényesítheti uralmát semmiféle hatalom, még — a paedagogia sem.

Mai napig minden korszakban népünk közül igen sokan éltek, kik a Szidúrt alaposan értették, mert tanulmányozták. Reméljük s óhajtjuk, hogy jövőben se szűnjék a zsidó érület, a vallásos lelkesedés. Mi zsidó tanítók a héber szöveg olvasásának látszólag korai tanításával *üdvös munkát* végzünk, gondoskodunk is arról, hogy a héber olvasás megtanulásánál a gyermekek munkáján *minél nagyobbát könnyítsünk*.

Nézetünket a fenn érintett másik jelenség felől — legközelebb fejtegetjük.

Kircz József.

Egy jó ügy érdekében.

— A tisztelt tagtárs urak becses figyelmébe. —

A mint a tisztelt tagtárs urak az *Értesítő* utolsó számában közölt közp. választmányi jegyzőkönyvből értesülve vannak. Dr. Stadler Károly gyakorló orvos ur, mint lelkes író,* egy új művel gazdagította irodalmunkat. Czime: „*Auto da Fék*“ Magyarországon. — A mennyiben hosszabb idő óta baráti jó viszonyban vagyunk és levelezésben állunk, néhány héttel ezelőtt dr. Stadler ur hajlandónak nyilatkozott előttem, hogy a kéziratban levő történelmi művecskét jótékony célra óhajtja fordítani és e végből csekélységemet

*) Ime az imádságok szent emlékezetű szerzőinek névsora: *Mózes, Josué, Dávid király, Esra* és a *nagy gyülekezet ihletett férfiai* (אֲנָשֵׁי כְּהֵנִי), továbbá tudós-héroszi *tanaiták* és némely ezeket követő *amoriták* fenséges műveik tehát körülbelül 3, 2 ezer évesek. Későbbi korból valók: a lendületes tanköltemény „*jigdal*“, a magasztos „*adór ólam*“, a megható „*vehú rachúm*“, a zsolozsmaszerű „*nismath*“, az érzelmes „*lecho dódi*“, a zengzetes „*an'im zemiróth*“, a dallamos „*maóz czúr*“; de ezek szintén nagy törösságra vallanak, kiváltképen a „*vehú rachúm*“, Kabbá állítása szerint.

kérte fel, hogy járjak el ez ügyben. Ismervén a jeles férfiú kiváló tehetségét és irodalmi zsenialitását, tisztelettel felkértem, hogy a kéziratot bocsássa rendelkezésemre, hogy intentiói értelmében annál biztosabban eljárhassak. S dr. Stadler ur kívánságomnak készséggel megfelelt. Miután ennek folytán a mű jeles voltáról közvetlenül meggyőződtem, elhatároztam annak mielőbbi kiadását, azon szándékkal lévén, hogy a tiszta jövedelmet dr. Stadler urtól e részben nyert beleegyezésével *a zsidó tanítók árvaházalapjának gyarapítására fogom fordítani.*

Az ügy most oly stádiumba lépett, hogy a könyvet legközelebb ki fogom adni, a mennyiben azon biztos reményben vagyok, hogy nemcsak módot nyujtok egy minden izében becses irodalmi műnek megjelenetésére nézve, hanem hogy egy mindnyájunk előtt szent célnak is jó szolgálatot fogok tethetni, a nélkül tán, hogy anyagi tekintelben sokat kockáztatnék. Mert ugy vagyok meggyőződve, hogy tisztelt tagtársaim szivesen fognak e tekintetben támogatni, illetve szivesen fognak közreműködni az iránt, hogy a *diszesen kiállított 7 ives mű*, melynek ára 60 kr leszen, hitközségükben vagy körükben, minél nagyobb számban elterjedjen. Reménylem, hogy feltevésemben nem fogok csalódni.

A tisztelt kartárs uraktól függ, hogy lesz-e vállalatban eredmény vagy sem, azaz hogy elérünk olyan számbavehető összeget, a melynek évi kamatjából legalább *egy árvagyermeket lehet majd évenként lényegesen segélyezni.*

Nagyon kérem az urakat, hogy mielőbb tudomásomra adni méltóztassanak: *hány példány* megrendelésére, esetleg eladására sziveskednek vállalkozni, a mit azon okból is szeretnék tudni, hogy a kiadás nagysága iránt megtehessem a szükséges intézkedéseket. A megrendeléseket sziveskedjenek egyenesen hozzám intézni.

Pécs, 1890. deczenber 22.

Kltingenberg Jakab, igazg. tanító,

Szerző és kiadó áldozatkészége a legnagyobb elismerést érdemli, s reméljük, hogy a t. tagtársak a nemes cél iránti tekintetből, a könyv elterjedése érdekében minden lehetőet el fognak követni.

Szerk.

Eddig megjelent művei: Az árvák atyja, Bakony rózsája, A két Askenazi.

LEVELEZÉS.

Tekintetes szerkesztő ur!

Kérem, sziveskedjék néhány soraimat becses lapja jövő számában közölni.

Iskolámban f. hó 14-én Chanuka utolsó napján történt meg a ruhakiosztás a szegény iskolásgyermekek közt tekint. dr. Grünbaum Pál ur iskolaszéki elnök és tek. Fränkel Sámuel ur iskolaszéki tag jelenlétében.

Örömkönyeket hullattak a szegény gyermekek az új ruha és fényes csizma megpillantásakor és hálás tekintettel függtek a jószivű és nemeskeblű iskolaszéki elnökön, a midőn meghatva szólt hozzájuk, őket szorgalomra, háladatosságra és tisztaságra buzdítva. Utána Kleinwald Lipót tanító — mint a szegény iskolásgyermek felruháztatási egyletnek megalapítója és pénztárosa — intézett néhány szót a tanulókhöz, megemlékezővén dr. Grünbaum Pál iskolaszéki elnök urnak boldogult atyjáról, Grünbaum Fülöpről, ki iskolánknak sok éven át elnöke volt és ki már 15 évvel ezelőtt 100 frtnyi alapot tett le a szegény iskolásgyermek ruháztatására. Végre én intéztem néhány szót a tanulókhöz és egyszerű, gyermeknek könnyen megérthető szavakkal igyekeztem bennök felkölteni a hála érzelmét s a szükölködők iránti részvétet.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy elnök ur távozása előtt még azzal örvendeztette meg a szegény tanulókat, hogy minden egyest iskolatáskával ajándékozott meg. Tartsa meg őt az egek ura sokáig, és engedje, hogy az

emberi kor legvégsőbb határáig disze legyen iskolánknak és községünknek. Áldja meg Isten, áldásának bő malasztjával, hitközségünk még azon tagjait is, kik a szegény iskolásgyermek felruháztatásához kegyes adományaikkal hozzájárultak.

Ó-Becsén, 1890 december hó 16-án.

A tekintetes szerkesztő urnak legalázatosabb szolgálja

Deutsch Salamon, tanító.

Tekintetes szerkesztő ur!

A battonyai izr. hitközség képviselőtestülete december hó 4-én tartott gyűlésén — méltányolva szerény működésemet — *egyhangu határozattal* fizetésemet évi 100 forinttal felemelte. Ezen nemes tett nem szorul dicséretre. Midőn állam és társadalom mozog, hogy a tanítók szűken kimért javadalma- zásait terhes munkánkhoz viszonyítva javítsa, ott a zsidó felekezet, melynél a jótékonyság traditio, sem maradhat vissza. Példa reá Orosháza s most az én községem. Azért tisztelettel kérem e sorokat egyleti közlönyünkben közzé tenni, hogy másutt is szerény fizetéses kartársaink helyzetét, tekintettel a küszöbön lévő tanítói nyugdíj revisiójára, javulásnak induljon. Adja az ég! Hitközségem előljárósága, valamint annak derék elnöke, tek. Deutsch Zsigmond ur, fogadják ezen utánzásra méltó tettükért ugy saját, valamint családom nevében őszinte és legforróbb köszönetemet!

Battonyán, 1890 december 9.

Spitzer Ignác néptanító, egyt. tag.

Tekintetes szerkesztő ur!

A debreczeni izr. hitközség fiúiskolájának egyik tantermében a folyó évi december hó 14-én -- „Chanuka“ utolsó napján szép ünnepély folyt le. E napon látták el iskolánk szegény sorsu s árva növendékeinket téli ruhá- neműekkel s lábbelivel vagy 40—50-et. Délután 3 órakor igen szép számu közönség, a hitközség és iskolaszék érdemes elnökei, több képviselőtestületi tag, iskolánk igazgatója a tantestülettel gyűlt össze, nevezett lanteremben. Valóban megható volt látni, mint változott át jó meleg ruhába s jó lábbelibe öltözködve a még pár perczel ezelőtt rongyokba öltözködve volt gyermek- sereg s hogyan nevetett arczuk az örömtől s boldogságtól. Kohut Mór kar- társunk igen meleg s szívből jövő szavakkal üdvözölte a nemes szívű jóltevő- ket, szép szavakkal adózott mindazok áldozatkészségének, kik a szegényekről és árvákról gondoskodtak. A növendékekhez az iskolaszéki elnök idézett meleg hangu beszédet, intvén őket szorgalomra és jó magaviseletre. Végre két növen- dék tolmácsolta legmélyebben érző háláját és köszönetét jóltevőik iránt, mire a szép ünnepély véget ért. Ezzel egyidejűleg örömmel regisztrálom ama kelle- mes hirt, hogy hitközségünk képviselőtestülete határozatilag kimondta, hogy az iskolánknál működő tanítók, minden itt eltöltött öt működési év után — összesen két izben — 10% fizetésemelésben részesíttetnek. Fogadják iskola- székünk, előljáróságunk s képviselőtestületünk mindnyájan legmélyebb köszö- netünket. Vajha ezen esemény minél több hitközségnek követendő példa gyanánt szolgálna.

Debreczen, 1890 december hó 15-én.

Tisztelettel

Lippe Fózsef oszt. tanító.

I R O D A L O M.

A jelképzés mint függelék minden neveléstanhoz tanfélérek és más természetbarátok számára. Irta: **Lederer A.**

A paedagogia nagy mestere ismét hallatta szavát s valahányszor' felszólal, bizonyos lehet benne, hogy nemcsak figyelmes, de hálás hallgatókra is talál. Az ember csak nevelés által lesz azzá, s az a nevelés csak vallás-erkölcsi alapon történhetik meg. Voltak minden időben s vannak mai napig is számosan, kik azt állítják, hogy az exact tudományok bizonyos mennyisége, finom társalkodási modor az emberekkel való érintkezésben, a csín és elegancia a szó- és írásbeli gondolat kifejezésben, s végül a modern nyelvekben való jártasság képezik a nevelés összfogalmát és eszményképét. Ámde a történelem arra tanít meg minket, hogy az emberiség legnagyobb zsarnokai, kik mint a vész sötét szellemei beszáguldozzák a világot s nyomukon csak romlást és feldult földi boldogságot hagynak, kiválóan miveltek emberek voltak.

Ilyenekkel szemben nem lehet eléggé a nevelés főszabályait és elveit hangsúlyozni, melyeket szülőknek és nevelőknek követni kell, ha embereket a szó nemesebb értelmében, s nem szörnyeket akarnak nevelni.

De ha azt akarjuk, hogy az oktatás meddő ne maradjon, s az ifjuság a kifejtett erkölcsi és ismeretterjesztő tanokat átértse, a szemléletből ki kell indulni. Vannak azonban oly tárgyak, melyeket szemléletileg bemutatni nem lehet; ily alkalommal a *jelképes* beszéd segítségével idézzük elő azt a hatást, melyet a hallgatóságban elérni akarunk. De adjuk át a szót a nagyérdemű szerzőnek:

„A symbolikus oktatás által a legjobb alkalma van a tanítónak elvont fogalmakat szemlélhetővé tenni. Ha a szobrász, festő, költő is jelképet alkalmaz, hogy ez által a nép kedélyére hasson, miért ne használná fel ezen fontos eszközt az ifjuság nevelője, a kinek hallgatói nagyjából a képzelődés fejlődés fokán állanak?”

„Nagyon is természetes tehát, hogy a tanítás a mythosok, a mondák, parabolák, allegóriák és jelképek felhasználása által az ifju hallgatóság kedvébe kedvet és örömet öbressz. Feszült figyelemmel követik a tanítót a képzelet sebesröptü szárnyain az általa feltárt szépnek világába, s még férfikorukban is hálattal szívvel emlékeznek vissza a tanítása által nyújtott maradandó szellemi élvezetre.“

Szerző azután bevezeti az olvasót a jelképes oktatás titkaiba s különböző módjairól egy egész cikksorozatot közöl, melyek mindegyike magában egy befejezett egészet képez.

Ezen értekezések címei: 1) az emberi felfogás nemei, 2) a jelképzés fogalma, 3) a jelképzés lélektana, 4) a jelképes oktatás fontossága, 5) a jelképzés az egyes tantárgyaknál, még pedig:

- a) a hit- és erkölcsstan,
- b) a nyelvtan,
- c) a természettudományok és
- d) a történelem és földrajz oktatásánál.

Ajánljuk e jeles művecskét a kartársak figyelmébe.

Stern Mór.

Magyar Népmondák. Feldolgozta Radó Vilmos. Ebner Lajos képeivel. Budapest. Lampel Róbert (Wodianer F. és fia) 1891. Ára 2 ft 80.

A népmesék, népmondák paedagogiai becséről ma már felesleges beszélni; mindenki tudja, hogy ezek képezik a serdülő kor első olvasmányát, s hogy az iskolai tanítás is újabb időben nem kis eredménnyel veszi hasznukat. Örömmel tapasztaljuk, hogy az évenként megjelenő temérdek ifjusági

iratok közt a magyar népmesékről sem feledkeznek meg az írók és szerkesztők s hogy a legújabb gyűjtemények előadás és nyelv tekintetében minden kritikát megállanak. Radó Vilmos gyűjteménye, melyet Ebner kitünő színes képei díszítenek, gazdag és változatos; nyelve és előadása teljeseleg megfelel a népmondai tárgynak — s a mit még mindig ki kell emelnünk, — hibátlan és magyarok. A szerkesztőnek gondja volt rá, hogy mindenik monda teljes egészét képezzen, de azért sem a tájak leírásánál, sem a jellemzésnél nem válik bőbeszédűvé s csak épen annyit s úgy beszél el, hogy a mondai esemény a természeti környezetből, az emberi felfogásból s a kor szelleméből mintegy önkénytelül fejlődik. A gyűjtemény mintegy harmincz népmondát tartalmaz. A könyv technikai kiállítása igen szép s nincs kétség, hogy nagy öröme telhetik benne az olyan gyermekeknek, kik a nem épen olcsó könyv birtokába juthatnak.

X.

Dr. Kohn Sámuel.

Huszonnégy éve annak, hogy a pesti izraelita hitközség, mely a zsidóság egyik legnagyobb községe, egy fiatal magyar rabbit léptetett szószékére; huszonnégy év óta fáradozik és munkálkodik serényen dr. Kohn Sámuel a zsidó vallás és hitközségünk érdekében. E huszonnégy év történetét kellene megírunk, ha el akarnók számlálni mindazt, a mit dr. Kohn Sámuelnek hitközségünk és felekezetünk köszönhet. Az újjáteremtés, a fejlődés minden egyes mozzanata az ő nevéhez fűződik. Hogy magyar szó zeng a főváros zsidó templomában az ájtatos hívek füleibe, hogy a vallásos élet, a vallásos nevelés új lendületet nyert, az nem kis részben dr. Kohn Sámuel érdeme. A valódi főpap erényeivel bővelkedik e férfiú. Vezére, tanítója, éltető lelke ő községének. A nagyrabecsülés, a köztisztélet és szeretet is környékezi e férfiút oly mértékben, mint a hogy azt a régibb idők rabbijai élvezték. De munkássága nemcsak községére, de sok tekintetben az egész ország zsidóságára is kihatott. Különösen a zsidó tanítók nagy hálával tartoznak neki azon nagy szolgálatokért, melyekkel elévülhetlen érdemeket szerzett, mindazért, a mit a vallástanítás rendszeresítése és helyessége érdekében tett.

Egy családi ünnepély, mely dr. Kohn Sámuel ismert szerénysége miatt csak a résztvevők számára volt nyilvánvaló, alkalmat adott ovációk és üdvözlések egész tömegére. Az alkalomból, hogy leányát kiházásította, az ország minden részéből, a fővárosnak nemcsak zsidó köreiből jelentkeztek számosan résztvevő gratulációra. A deputációk közül mi csak azokat említjük, melyek reánk érdeklődéssel bírnak. Legelső volt a pesti izraelita hitközség fiúiskolájának tantestülete igazgatója vezetése alatt. Szántó Eleázár úr megható szavakban fejezte ki a tantestület háláját és üdvözlését. A hitközség hivatelnokai és tanítói díszes albumlapot nyújtottak át. Ugyancsak tisztelegtek dr. Kohn Sámuel úrnál a pesti izraelita fiúvárosi tantestülete, az orsz. izr. tanítóképző-intézet tantestülete, a kántor egyesület és mások.

Egyesületünk, mely hálájának csekély jelét már akkor adta, mikor dr. Kohn Sámuel tiszteletbeli elnökévé választotta, szintén tisztelgett e családi ünnepély alkalmából nagyrabecsült jóakarójánál. A küldöttség vezetője egyesületünk elnöke volt, ki a következő szavakat intézte az örömapához :

Főtisztelendő rabbi úr!

Szeretve tisztelt diszelnökünk!

Csak órák választanak el bennünket azon megható jelenettől, hogy Főtisztelendőséged kedves, erényekben gazdag leányát szíve választottjával, a hozzá minden tekintetben méltó, kitünő állású férfiúval megesküedj.

Ezen ünnepély nem egy szűkkörű családi ünnepség jellegével bír, hanem társadalmi esemény, a mennyiben hívői sok tízezreinek alkalmul szolgál, hogy

bizalmukat és tiszteletüket nyilvánítsák szeretett lelki pásztoruk iránt, és hogy a főváros egyéb intelligentiájával egyetemben az ékesszólás nagymesterének, a hű hazafi és jeles tudósnak az elismerés és hódolat adóját leróják.

Hasonló czélból és hasonló érzelmektől áthatva bátorkodunk mi is Főtisztelendőségdnél az orsz. izr. tanító-egyesület képviselőjében megjelenni. Főt. nemcsak hogy egyesületünk humanistikus törekvéseit keletkezése óta rokonszenvvel kísérte, hanem mindenkor szóval és tettel támogatott bennünket. Mindez azonban csekély azon tényhez képest, hogy büszkén mondhatjuk: **שִׁמְךָ נָא לָנוּ** A te neved diszünkre válik. Azon körülmény, hogy Főt. egyesületünk tiszteletbeli elnökségét viseli, fényt áraszt szerény egyesületünkre. Ezért a magyar zsidó tanítószó Főtisztelendőségednek örök hálával tartozik, és a mai nap alkalmából üdv és szerencsét kíván általunk. Üdv és szerencsét, azon biztosítással, hogy nagyérdemű személyéhez tántorithatlanul ragaszkodik, s azon kijelentéssel, hogy Főt. iránta tanúsított jóindulata egy okkal több reá nézve, hogy a serdülő ifjúságot szent hitünk szellemében nevelje és oktassa.

Adja az ég, hogy Főt. többi gyermekeit is örömben és boldogságban virulni lássa, hogy annak idején ő reájuk is adhassa az egyesített apai és papi áldást.

Fogadja Főt. ujonnan tiszteletünk és hálaérzetünk kifejezését, érzelmeink állandósága jelképeül pedig kegyeskedjék ezen üdvözlő feliratot szívesen elfogadni.

Dr. Kohn úr válasza a jegyzőkönyvben található.

Az albumlapnak a szövegét, melyet az elnök egyesületünk nevében ajánlott, Maislis tagtársunk kalligrafálta és díszítette kiválóan sikerült rajzokkal. Ezen szöveg ugyancsak a jegyzőkönyvben található.

* * *

Dr. Kohn Sámuel úr leányát dr. Löwy Géza úrnak, előnyösen ismert fővárosi orvosnak adta feleségül. Az esküvő f. hó 23-án kedden d. e. 11^{1/2} órakor ment végbe a dohány-utcai templomban. Oly díszes közönség mint ez alkalomból, ritkán töltötte még meg a templomot. A mi celebritást a pesti zsidó hitközség csak ismer, azok mind jelen voltak, de fővárosunk más felekezeti nagyjai közül is sokan.

A megjelent közönség, miután Ney Dávid úr énekében gyönyörködhetett, áhitattal hallgatta végig az apa szivből jövő és szivreható áldástosztó szavait. E szónoklat, melyet dr. Kohn Sámuel leánya esküvője alkalmával elmondott, egyike volt azon műremekeknek, melyek hírnevét megalapították. Fogadja nagyrabecsült elnökünk ez alkalomból is, újlag üdvözlőnk.

B. R.

EGYLETI ÉLET.

— Figyelmeztetjük t. tagjainkat arra, hogy lapunk legközelebbi számához a tagok névsorat fogjuk mellékelni. Ezen névsorba csak azokat fogjuk felvenni, a kik legkésőbb január 15-ig beküldték a tagdíjat.

— A szidur fordításra beérkezett pályamunkák megbíráására kiküldött bizottság mai napig nem végezhetette be munkáját; ennél fogva az eredményről még nem tehetünk jelentést. Hogy a fölötte nehéz munkáján a bizottság könnyítsen kiegészítette magát e következő tagokkal: dr. Goldberg Rafáel forabbi Budán, Schill Salamon és dr. Blau József szemináriumi tanárok Budapesten.

J e g y z ő k ö n y v.

Felvételet az „Orsz. m. izr. tanítóegyesület“ központi választmányának az 1890. évi decz. 23-án tartott üléséről.

Elnök: *Ózer Zsigmond*, jegyző: *Morgenstern Jakab*.

Felen voltak: Csajági Béla, Csukási Fülöp, Hertzka Gusztáv, Lederer Ábrahám, Mandl Bernát, Maislis Ferencz, Schichtanz Ármin, Reif Jakab, Schön József, Tolnai I. Béla és dr. Zsengeri Samu.

Tárgy.

1. A mai ülésről szóló jegyzőkönyv hitelesítésére kiküldetik Herzka Gusztáv és Mandl Bernát.

2. Elnök jelenti, hogy az egyesület nevében díszes kiállítású üdvözlő feliratot nyújtott át egy küldöttség kíséretében dr. Kohn Sámuel urnak, mint az egyesület tiszteletbeli elnökének legidősb leányának. Klárának épen ma végbe ment esküvője alkalmából és hogy dr. Kohn a küldöttséget szívélyes fogadtatásban részesítette, azt igérvén, hogy az egyesület iránti rokonszenvét minden tőle telhető módon még csak ezután fogja igazán tettek által nyilvánítani, mert — ugymond — a magyar zsidó tanítóóság ügyét szíven hordta mindig és a reáruházott tisztséget igazán kiérdemelni lesz fő törekvése.

A választmány a jelentést örvendetes tudomásul veszi; elrendeli, hogy a fent említett üdvözlő felirat tartalma ezen jegyzőkönyvbe felveendő.

Ezen üdvözlő felirat szószerinti szövege a következő:

Főtisztelendő urunk! Hódoló tisztelettel közeledünk Főtisztelendőségedhez, hogy mint az „Orsz. m. izr. Tanítóegyesület“ képviselői és tagjai, kedves leányának kiházásitása alkalmából szívből fakadó szerencsekívánatainkat kifejezzük.

Ugyis mint hívők, ugyis mint a zsidó tanügynek szerény napszámosai, de még inkább, mint azon egyesületnek tagjai, melynek Főtisztelendőségéd tiszteletbeli elnöke és kegyes pártfogója, őszintén részt veszünk azon családi örömben, mely atyai szívet eltölti.

Legyen a frigy, melyet lánya szíve választottjával kötni készül, a fiatal házaspárnak, valamint a nagyraültelt szülőknek kiapadhatlan forrása az örömnék és boldogságnak.

Fogadja Főtisztelendőségéd ez őszinte kívánatunkat ragaszkodó szeretetünk és soha meg nem szünő nagyraültetésünk jeléül, melylyel maradtunk Eőtisztelendőségéd

Budapest, 1890 december 21-én.

Következnek az elnökség és az összes helybeli rendes tagok aláírásai.

3. Az új szidur nyomásának ügyében jelenti elnök, hogy az elnökség a beérkezett ajánlatok lelkiismeretes mérlegelése után azt határozta, hogy a nyomást Neumayer Ede, helybeli cégénél eszközölteti, és kéri a választmányt, hogy ezt jóváhagyja.

Rövid eszmecsere után a választmány ezen ajánlathoz hozzájárul és felhatalmazza az elnökséget a szerződés megkötésére, mely szerződés szövegezésével az elnökség Csukási Fülöp bevonásával megbizatik.

4. Csukási indítványára a választmány Lederer Ábrahámnak köszönetet szavaz azon ügybuzgóságáért, melylyel az egyesületet Komócsi József tiszteletére tartott jubileumi ünnepély alkalmával képviselte.

5. Az egyesületnek jövő évben tartandó jubileuma ügyében kiküldött bizottság nevében Csukási jelenti, hogy a bizottság elkészítette ugyan a javaslatot, de minthogy dr. Kohn Sámuel ur ezen ülésben meg nem jelenhetett, kívánatos azonban, hogy ő is a dologhoz szóljon, a jelentést egy későbbi ülésben kívánja előadni, a mikor dr. Kohn nem lesz akadályozva a tanácsásra megjelenni.

Helyes tudomásul vétetik.

6. N

N.

tagtársnak elnökileg kiutalványozott 20 frtnyi

segély utólagosan jóváhagyatik; szintugy Mechor Ignác fiatal tanulóknak Csajagi alelnök ajánlatára nyújtott 5 frtnyi segély.

N. . . M nyugalmazott tanító részére a választmány 15 frtnyi segélyt szavaz meg és Lederer Ábrahámnak, ki ezen összeget nemmelkűen sajátjából 20 forintra kiegészítette, jegykönyvi köszönétét fejezi ki.

7. Lichtenfeld Jakab, nyugalmazott tanító kérvényére a választmány az esedékes tagdíj lefizetésére 6 havi halasztást engedélyez.

8. Krausz Márk, ki szintén halasztást kért a hátralékos tagdíjak lefizetésére, azonban mivel már 6 év óta tagdíjakat nem fizetett és így tagnak nem is tekinthető

Kérésével elutasított azzal, hogy csakis a mulasztott hátralékok teljes pótlása és egy hiteles egészségi bizonyítvány beküldése után fog ismét az egyesület kötelékébe felvétetni.

9. Az egyesület kötelékébe szabályszerűen felvétetik: Friedmann Lipót Homonán, Bodroghi Ignác Mélykut, Hacker Boriska k. a. Budapest, Rosenberg Ignác tanító R.-Palotán. Kohn Vilmos, Pest-Vadkertén.

10. A felvételre bejelentett Szántó Ede Baja, Kuni Győző Komárom-Szt-Péter, Wank Zsigmond Budapest, Kaufmann József Budapest, a felvételi okmányt csak akkor kapják meg, ha egészségüket hiteles orvosi bizonyítvánnyal igazolni fogják.

11.

12. Csukási Fülöp felvilágosítást kér az elnöktől, mint szerkesztőtől az iránt, hogy mely okból hagyta ki az „Értesítő“ legutolsó számában közzétett gépmesteri nyilatkozatból az eredeti okmányban előforduló könyvkereskedői cég nevét? Szerinte nem találja megengedhetőnek, hogy a hivatalos okmány, bárkinek közbenjárása folytán is akár egy szóval is eltérőleg közöltessék.

Elnök kijelenti, hogy ezt Singer és Woltner cég írásbeli kívánatára tette s miután abból az egyesületre semmi néven nevezhető hátrány nem származhatik, ő méltányossági szempontból a név kihagyását megengedhetőnek tartotta, annál is inkább, minthogy bárkinek módjában áll az eredeti okmányt bármikor megtekinteni.

Lederer és Csajagi hozzászólása után elnöknek ezen kijelentése ugy a választmány, mint Csukási által tudomásul vétetik.

Ezek után elnök a tanácskozást befejezettnek nyilvánítja.

K m. f.

Jegyzelte: *Morgénstern Jakab*

Ózer Zsigmond, elnök.

Hitelesítik:

Hertzka Gusztáv és Mandl Bernát.

Deczember hóban fizettek tagdíjakat

A) Pártoló tagok.		B) Rendes tagok.	
	frt		frt
Auspitz Adolf, N.-Várad	5	Dr. Perles Armin, Pécs	5
Izr. hitközség, Barcs	5	Pfeiffer Fülöp, Győr	5
Izr. hitközség, Eger	5	Spitzer D. H. Budapest	5
Izr. hitközség, L.-Szt.-Miklós	5	Zim. Schwartz Ármin, Bpest	5
Izr. hitközség, Léva	5		
Izr. hitközség, Za-Tapolca	5	Barna Jónás Budapest	3
Mayer Armin, L.-Szt.-Miklós	5	Fántus Izráel	4
Dr. Neumann Ede, N.-Kánizsa	5	Hertzka Gusztáv	2

	frt		frt
Hertzka János, Budapest	2	Bónis Menyhért, Tolcsva	5
Hörövitcz Simon „	4	Böhm József, Kisbér	4
Kirz József	4	Bogner Jakab, Vác	4
Pollák Káim .	4	Braun Dávid, Gyórsziget	4
Presser József	2	Braun Farkas, Holics . . .	2
Csajági Béla	4	Braun József, Tisza-Földvár	4
Fischer Márk .	2	Braunberg Manó, Zsolna .	2
Flesch Miksa	4	Brenner Henrik, Tót-Kelecsény	4
Gyóri Adolf . „	4	Bún Samu, N.-Kanizsa	4
Halász Nathán „	2	Buschbaum Lipót, Bosác	2
Kautmann József „	2	Czitrom Jakab, Belényes .	4
Keleti Vilmos . „	4	Czuckermann Jakab, Giralt	2
Kondor Ignác „	2	Czuckermann Fr., Homonna	2
Kornfeld Gyula „	4	Deutsch Imre, Ürmény	4
Kuttner Miksa „	4	Deutsch Mór, Szenicz . . .	2
Lederer Abr.	2	Deutsch Salamon, Ó-Becse	2
Maislis Ferencz „	4	Diamant Fülöp, N.-Becskekerek	4
Mandl Bernát, „	2	Dobó Miksa, Oszlány	4
Morgenstern Jak. „	4	Eichler Jakab, Losonc	4
Müller Ad. „	4	Elsasz Manó, L.-Rózsahegy	4
Ozer Zsigm. . „	4	Fantus Czeccilia, Baja	4
Rotter Salamon „	4	Fächer Dávid, N.-Várad	2
Schichtanz Arm. „	2	Fischer Ferencz, Földes	4
Schön Iózsef „	2	Fischer Ignác, Nyitra	4
Stern Mór „	9	Fischer Lipót, Luki . . .	4
Szalai Dávid „	2	Fischer Mór, Nádudvar	1
Tauszky Sam. „	4	Fischof Márk, Heves	4
Weber Soma . . „	2	Fried József, Trencsén .	4
Adler Jakab, Pozsony .	4	Friedmann Adolf, Ungvár	2
Alexander Mór, N.-Keresztúr	4	Friedmann Miksa, Vágsellye	2
Altmann Jakab, Holics	2	Füchsl Márk, L.-Szt.-Miklós	4
Altmann Mór, N.-Kanizsa .	2	Gang Lajos, N.-Megyer	4
Apfel Albert, Galgóc	1	Gere Antal, Ozora .	4
Barta Lajos, Losonc	2	Gerlóczy Gyula, Baja .	4
Bassó Vilmos, Baja . . .	4	Gömöri Armin, Kaposvár .	4
Bányai Jakab, N.-Becskekerek	4	Grossmann Adolf, Trencsén	4
Bátori Sándor, A.-Irsa .	4	Grünberger Izsák, Bács-Topolya	4
Baum Ármin, Perbete	4	Guttman Ábrahám, Galgóc	1
Baum Fülöp, Veszprém .	4	Guttman Mór, Sok-Szellőcze	4
Baumgarten Simon, Miskolcz .	2	Hahn Adolf, Pozsony . . .	4
Baumgarten Samu, Győr	4	Havas Károly, Rév-Komárom	4
Baumhorn Ede, Szolnok	4	Hegy Ignác, Széplak . . .	1
Berger Benő, Szegzárd	4	Heilpern B, D.-Szerdahely .	4
Berkovits Károly, Margitta	4	Heimann Kálmán, N.-Palánka	4
Blau József, Sz.-Somlyó	2	Heller A. Lipót, Czabaj	4
Blitz Samu, Érsekújvár .	4	Herzfeld Fülöp, Vésztő	4

(Folyt. köv.)

— Helyreigazítások: A legutolsó szám nyugtázásába hibás szedés folytán több boszantó sajtóhiba csuszott be, melyeket ezennel helyreigazítunk. Így mindenekelőtt a tagdíjak összege nem 162 frt 28 kr., hanem 176 frt 08 kr. továbbá: Hirschler Dávid, N.-Várad helyett Hirschler Dávid, N.-Vázsony, Lusztig Emma, Budapest helyett Lusztig Sussman, Budapest, Fleischner Lipót,

Beszterczeb helyett Fleischner Lipót, B.-Bánya, Stern Armin, Olaszi-Lieszkó helyett Stern Armin Olaszi-Liszka olvasandó.

Budapest, 1890 deczember hó 30-án.

Polnai J. Béla pénztáros.

V E G Y E S E K.

E számhoz az 1890. évfolyam czimlapja és tartalomjegyzéke van mellékelve.

Löwy M. E. fia kiadásában megjelent: ספר משלי Salamon példabeszédei tanodai s magánhasználatra. Magyarra fordította: Stern Mór, képzőintézeti tanár.

— **Gyűjtés a tanítói árvaházi alapra.** Horn Samu tagtársunk Vidi pusztáról 60 krt küldött be az „orsz. zsidó tanítói árvaház alapja javára. Az egyesület által e czimen kezelt összeg jelenleg 266 frt 97 krt. tesz.

— **Becses figyelmeztetésül!** „Rend és illemszabályok“ havi értesítővel czimű könyvecském már *nyolczadik* kiadásban jelent meg, a mi eléggé bizonyítja annak czélszerű szerkesztését. Mivel az iskolaév nagy része már elmúlt, azért hajlandó vagyok ezen tarévre e könyvecskéből darabonként *négy* krért adni. Még: „Pflichten isr. Schulmänner czimű könyvemet is, mint tiszteletpéldányt hozzá csatolni. Minthogy nevezett „havi értesítőm“ sokkal czélszerűbben van szerkesztve, miut más havi értesítők, azért reményem, hogy igen tisztelt kartársaim szivesek lesznek, szerény vállalatomat lehetőleg támogatni, Mutató példányokat ingyen és bérmetesen küldök. Becses megrendelésüket kérve, maradok kartársi üdvözlettel *Singer Izrael* néptanító. S.-A.-Ujhely, 1890 deczember havában.

— **A néptanító.** Monolog, írta Illés József Humoros monolog alakjába öntött régi felfogásu elmeűttatás a tanító társadalmi állásáról, jövedelméről stb. Az ily fajta iratok sem a tanítók önértékét nem emelik, sem hivatalos buzgalmukat nem gyarapítják. Értékük tehát igen kétes. Irva különben csinosan van, s kapható a szerzőnél, Dohány-utca 81. sz.

— **A bpesti tanítótestületbe** választott izr. felekezetü képviselők három évi megbízatása lejárván, deczember 20-án értekezlet tartatott, melyen a hitközségi intézeteknél működő tanítók összeiratván, ezek számához képest 10 rendes és 4 póttag választatott meg. A bpesti tantestület elnöke a megejtett választásról értesített oly hozzáadással, hogy az izr. felekezetü szűkebb tanítói kör elnökévé Stern Mór, jegyzőül: Bárd Rezső választattak. Ennek kapcsán köztudomásra hozzuk, hogy ugyancsak a bpesti tanítótestület által kiirt 10 aranyos pályadíjat: a magyarok története tanítását tárgyazó módszertani értekezésre Barna Jónás tagtársunk nyerte meg.

— **A „Néptanoda“**, nevelés-oktalásügyi heti lap most bocsátotta ki előfizetési felhívását 24. évfolyamára. Tisztos kor, melylyel kevés hazai tanügyi lap dicsekedhetik. Meg is érdemli a pártolást. Megjelenik a nagy szünidőt kivéve, minden szombaton Pécsen. Előfizetési ár egész évre 4 frt.

— **Nagy József** tagtársunk egy igen érdekes munkára előfizetési felhívást bocsátott ki, melyet kivonatban közlünk és a tagtársak becses figyelmébe ajánlunk.

Előfizetési föl hívás. Árvamegye viszonyairól országszerte a legferdebb nézetek vannak elterjedve, mert ismertetésével eddig vajmi gyéren foglalkoztak, Azért művelődéstörténeti szempontból talán nem végeztem fölösleges munkát, a midőn „A tótok otthonáról Árvamegyében“ czimmal megirtam a megye néprajzát, a mely a népét összes mozzanataira kiterjed.

Tanulmányommal a „Magyar Néprajzi Társaság“ is, mint a melynek fölülbirálás végett beküldtem, behatóan foglalkozott, és a legnagyobb elisme-

réssel nyilatkozott felőle. Dr. Herrmann Antal tanár úr, jeles ethnografus, a társaság érdemes titkárának birálata szerint: „érdekes, értékes és beható munka, a mely igazán megérdemli, hogy minél előbb kiadassék egész terjedelmében.”

A tanulmány, melynek terjedelme mintegy 14—15 nyolczadrétü (16 oldalos) iv, rövid idő múlva már kikerül a sajtó alól, és előfizetési ára 1 frt 20 kr. Kérem mindazokat, kik művemet megszerezni óhajtják, sziveskedjenek az előfizetési összegét hozzám minél előbb beküldeni, vagy megrendelési szándékukat velem tudatni. Turdosin (Árvamegye), 1890. évi december havában. Tisztelettel Nagy József tanító, a „Magy. Népr. Társaság” r. tagja.

— **Dr. Bánóczy József** egészségi állapotáról a legkedvezőbb hírek érkeznek. A Koch-féle gyógymód csodaszerű hatással volt reá. Már 8—10 nap múlva elhagyja Berlint és valamely délszaki vidékre fog utazni, hol a telet tölteni fogja. Együttal megemlíjtük, hogy a tanév végén fölterjesztett igazgatói jelentés alkalmából a képezdébe behozott reformokért a közoktatásügyi minisztertől elismerő levelet nyert.

— **Uj könyvek.** Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) es. és kir. udv. könyvkereskedés kiadásában beküldött következő iskolakönyvek jelentek meg:

Francia nyelvtan. Módszeres tanmenet iskolai és magánhasználatra. Irta: Noel Károly. Hatodik kiadás I. rész. — Ára 1 frt.

Gyakorlati irdlytan. Különös tekintettel a levélíráásra, közeletben előforduló polgári ügyiratokra és a prózai műfajokra. — A polgári- s felső népiskolák és felsőbb leányiskolák használatára. Környei János műve nyomán írta Dr. Gyulay Béla. 7. kiadás. — Ára 90 kr.

Rövid háztartástan. Polgári és felsőbb leányiskolák, valamint tanítóképezdek számára Clima—Gáspár után a legujabb miniszteri tantervek alapján teljesen átdolgozta: De Gerando Antonia. — Ára 50 kr.

Magyar olvasókönyv poetikai és retorikai bevezetéssel. Kereskedelmi középiskolák és akadémiák használatára szerkesztette: Balassa József. II. kötet. A középső (II) osztály számára. — Ára 1 frt 20 kr.

Művelődéstörténet. Felsőbb leányiskolák használatára. Irta: Sebészthá Károly, kir. tanfelügyelő. Ára 1 frt 20 kr., vászonkötésben 1 frt 40 kr.

SZERKESZTŐI POSTA.

S. B. P. Az olvasókönyvek nincsenek most napirenden, azért a bibliai tananyag becsztását se bolygassuk jelenleg. — **N. J. T.** A ielzett közérddökü cikket elvárjuk. A kivonattal reméljük meg van elégedve. — **K. M. R.** Ilynemü cikkek idejüket multák. A kit a nyujtott kedvezmény nem bir arra, hogy velünk kezet fogjon, azon a biztatás sem fog. A kérdéses oklevél tudunkkal nem mulhatlanul szükséges. — **H. J. Sz.** Ilyen lap szerkesztésére nem akad vállalkozó. Az első is rés-véthiány miatt szünt meg.

Kohn Arnold

SIRKŐ RAKTÁRA

V., váczi körút 14. sz. (az Andrássy-úttal szemben)

ajánlkozik mindennemü **siremlékek** elkészítésére. — A cégnek 16 évi fennállása alatt szerzett jó hírneve kezeskedik arról, hogy a t. cz. megrendelőközönségnek ugy kivitelre, valamint jutányos árra nézve meg bir felelni.

Az üzlet szombaton és ünnepnapokon zárva van.

Schlesinger Ignác nyomdája. Budapest, rostély-utca (Károlykaszárnya)